

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

IL-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL – IT-TAHDITA

(Karta tal-Eżaminatur)

Dawn li ġejjin mhumienx “il-mistoqsijiet” li l-eżaminatur għandu jistaqsi lill-kandidati. Izda dawn qed jingħataw bhala gwida jew spunt għad-diskussjoni. Għalhekk l-eżaminatur jista' jfassal mistoqsijiet u kummenti oħra li jistgħu jwasslu għall-istess skop.

(6 marki: 2 marki għat-tagħrif, 2 marki għall-għarfien, 2 marki għall-mod ta' espressjoni bil-Malti)

IL-KULTURA: ASPETTI FOLKLORISTIČI

- Taf x'inhum folklor?
- Semmi xi drawwiet li m'għadhomx hajjin.
- Semmi xi drawwiet li għadhom hajjin.

J E W

IL-KULTURA: ASPETTI TA' ŻMIENNA

- Thobb timxi mal-moda (ilbies, *make-up*, stil ta' xagħar)?
- Thobbha l-mużika? X'tip ta' mużika thobb (moderna, *rock*, klassika)?
- Dilettant/a tal-għasafar, tal-biedja, tas-sajd, taż-żwiemel, tal-hjata, tal-bizzilla? Dilettant/a ta' xi haġa oħra?

J E W

LINGWA: ASPETTI STORIČI U TA' ŻMIENNA

- Taf li l-ilsien Malti hu l-ilsien nazzjonali? Int tinqeda l-aktar bl-istandard jew bid-djalett?
- Taf li l-ilsien Malti fih kliem li ġej mit-Taljan u mill-Ingliż? Taf issemmi xi wħud minnhom?
- Toqgħod attent/a kif tikteb bil-Malti meta tibgħat xi SMS bil-mowbajl?

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

IL-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bħala gwida biex tara li t-twegibiet tagħhom juruk li jkunet fehma u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehma u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

1. Nar u Qaddisin

Awwissu żgur li mhux xahar mill-agħar għall-Maltin. Barra li huwa l-aktar xahar sħun tas-sena, huwa x-xahar tal-festi. F'dan ix-xahar jigu ċelebrati numru kbir ta' festi f'għieħ il-qaddis. U dan isir b'ħafna ħrara, daqq ta' qniepen u ħruq tan-nar. Il-festa ta' Santa Marija tiġi ċelebrata fil-15 ta' Awwissu ta' kull sena f'ħafna bliet u rħula f'Malta kif ukoll f'Għawdex. Għal din l-okkażjoni jinxtara lbies ġdid. It-toroq jiksibu dehra ġdida bl-aṅgli tal-kartapesta, festuni u bandalori. U n-nies erħilha tonfoq. L-arja timtela riħa ta' mqaret, *chips* u *hotdogs*, *popcorn* u *candy floss*, ġelat, birra u *softdrinks*.

(addattament minn *Malti Komunikattiv, Prattiku u Kreattiv*, ta' Tarċisju Zarb)

Punti Ewlenin (Gwida)

- Awwissu xahar popolari mal-Maltin minħabba s-sħana u l-festi.
- Fih jigu ċelebrati numru ta' festi, fosthom Santa Marija.
- Għal din il-festa jinxtara lbies ġdid, it-toroq jiżżejnu, u n-nies tonfoq il-flus.

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

IL-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bħala gwida biex tara li t-twegibiet tagħhom juruk li jkunu fehm u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

2. L-isfilata tal-Karnival

Waranofsinhar mort ma' missieri u ma' ommi biex naraw l-isfilata tal-Karnival. Imma l-Belt kien hemm hafna nies u għalhekk bqajna barra minn fejn stajna naraw il-karrijiet fi triq usa' u fejn kien hemm anqas folol. Quddiem nett kien hemm ir-Re tal-Karnival. Fuq il-karrijiet kien hemm hafna nisa u rgħiel libsin il-kostumi u dawn bdew isaffru, jghajtu u jkantaw. Fost l-aktar li għogħbuni kien hemm karru b'dinosawru kbir fuqu! Dan beda jcaqlaq rasu u jħares lejn in-nies miġbura fuq il-bankini. Kien hemm ukoll xi maskarati li bdew idahhku lin-nies fit-triq.

(addattament minn *Mid-Djarji ta' Stefan u Marika*, ta' Charles Casha)

Punti Ewlenin (Gwida)

- Mar mal-ġenituri halli jaraw l-isfilata tal-Karnival.
- Imma l-Belt kien hemm hafna nies u allura rawha minn triq usa'.
- Kien hemm ir-Re tal-Karnival, karrijiet mimlijin bin-nies, karru b'dinosawru, u maskarati.

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

IL-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bħala gwida biex tara li t-twegibiet tagħhom juruk li jkunu fehm u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

3. Il-Kompjuter

Il-kompjuter sar parti importanti minn ħajjitna. Bħalissa l-kompjuters qegħdin jintużaw f'diversi postijiet, bħal fid-dar, fl-iskola u fuq il-post tax-xogħol. Il-kompjuter qiegħed ibiddlilna ħajjitna. Permezz tal-internet inkunu nistgħu niehdu informazzjoni f'qasir żmien u, grazzi għall-*e-mails*, inkunu nistgħu nikkomunikaw fl-iqsar żmien possibbli. Fl-iskola ninqadew bil-*word processor* halli niċċekkjaw l-iżbalji fil-kitba u bħalissa qed nużaw l-*interactive whiteboards* fil-laboratorji tax-xjenza. U illum il-gurnata nistgħu ngħidu li “bla kompjuter la tgħannaq u lanqas tbus!”

Punti Ewlenin (Gwida)

- Il-kompjuter sar parti importanti minn ħajjitna.
- Bħalissa qed jintuża fid-dar, fl-iskola, fuq il-post tax-xogħol.
- Il-heffa tal-internet u tal-*e-mails*; il-*word processor*; l-*interactive whiteboards*.

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

IL-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Istudenti)

Aqra din is-silta u wara agħti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

1. Nar u Qaddisin

Awwissu żgur li mhux xahar mill-agħar għall-Maltin. Barra li huwa l-aktar xahar shun tas-sena, huwa x-xahar tal-festi. F'dan ix-xahar jigu ċelebrati numru kbir ta' festi f'għieh il-qaddis. U dan isir b'ħafna hrara, daqq ta' qniepen u hruq tan-nar. Il-festa ta' Santa Marija tiġi ċelebrata fil-15 ta' Awwissu ta' kull sena f'ħafna bliet u rhula f'Malta kif ukoll f'Għawdex. Għal din l-okkażjoni jinxtara lbies gdid. It-toroq jiksbu dehra gdida bl-angli tal-kartapesta, festuni u bandalori. U n-nies erhilha tonfoq. L-arja timtela riha ta' mqaret, *chips* u *hotdogs*, *popcorn* u *candy floss*, ġelat, birra u *softdrinks*.

(addattament minn *Malti Komunikattiv, Prattiku u Kreattiv*, ta' Tarċisju Zarb)

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

IL-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Istudenti)

Aqra din is-silta u wara agħti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-him u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

2. L-isfilata tal-Karnival

Waranofsinhar mort ma' missieri u ma' ommi biex naraw l-isfilata tal-Karnival. Imma l-Belt kien hemm hafna nies u għalhekk bqajna barra minn fejn stajna naraw il-karrijiet fi triq usa' u fejn kien hemm anqas folol. Quddiem nett kien hemm ir-Re tal-Karnival. Fuq il-karrijiet kien hemm hafna nisa u rgħiel libsin il-kostumi u dawn bdew isaffru, jghajtu u jkantaw. Fost l-aktar li għogħbuni kien hemm karru b'dinosawru kbir fuqu! Dan beda jcaqlaq rasu u jħares lejn in-nies miġbura fuq il-bankini. Kien hemm ukoll xi maskarati li bdew idahhku lin-nies fit-triq.

(addattament minn *Mid-Djarji ta' Stefan u Marika*, ta' Charles Casha)

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

IL-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Istudenti)

Aqra din is-silta u wara agħti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

3. Il-Kompjuter

Il-kompjuter sar parti importanti minn hajjitna. Bhalissa l-kompjuters qegħdin jintużaw f'diversi postijiet, bħal fid-dar, fl-iskola u fuq il-post tax-xogħol. Il-kompjuter qiegħed ibiddlilna hajjitna. Permezz tal-internet inkunu nistgħu niehdu informazzjoni f'qasir żmien u grazzi għall-*e-mails*, inkunu nistgħu nikkomunikaw fl-iqsar żmien possibbli. Fl-iskola ninqadew bil-*word processor* halli niċċekkjaw l-iżbalji fil-kitba u bhalissa qed nużaw l-*interactive whiteboards* fil-laboratorji tax-xjenza. U illum il-ġurnata nistgħu ngħidu li “bla kompjuter la tgħannaq u lanqas tbus!”.

EŻAMIJIET ANNWALI GĦALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

II-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bħala gwida biex tara li t-tweġibiet tagħhom juruk li jkunu fehmu u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

4.

Il-Kliem

Il-kliem huwa għodda, u bħal għodda oħra, jista' jintuża biex jagħmel il-ġid jew inkella d-deni. Kif is-sikkina tista' tintuża biex taqta' l-ħobż, hekk ukoll tista' tintuża biex toqtol jew tagħmel il-ħsara. L-istess il-kliem. Wieħed jista' juża l-kliem biex, kif inħobbu nġidu, jgħaddi kelma ta' ġid. Meta nitkellmu b'dan il-mod, aktarx li nkunu rridu nġinu lill-oħrajn billi nagħtuhom xi parir tajjeb. Dan hu sewwa u ta' min ifaħħru. Imma wieħed jista' juża l-kliem ukoll biex jigdeb jew jgħajjar, u hekk jagħmel ħafna ħsara. Mela rridu noqogħdu attenti kif nitkellmu.

(addattament minn *Il-Paroli Żejda*, ta' Carm C. Cachia)

Punti Ewlenin (Gwida)

- Bil-kliem nistgħu nagħmlu l-ġid jew id-deni.
- Meta wieħed juża l-kliem biex jagħmel il-ġid, jagħmel sewwa, imma meta juża l-kliem biex jgħajjar jew jigdeb, jagħmel ħazin.
- Għalhekk irridu noqogħdu attenti kif nitkellmu.

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

II-HAMES SENA**MALTI****L-ORAL - QARI****(Karta tal-Eżaminatur)**

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taħt bħala gwida biex tara li t-tweġibiet tagħhom juruk li jkunu fehmu u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

5. Il-Klieb

Il-Francizi jgħidu li fil-bidu nett, Alla ħalaq il-bniedem, u meta rah waħdu, qisu ruħ mitlufa, ħalaqlu l-kelb biex iżommlu kumpanija. Il-kelb kien wiehed mill-ewwel annimali li l-bniedem beda jrabbi, u nafu li f'Malta anke l-bniedem ta' Żmien il-Ħaġar kien irabbi l-klieb. Il-bniedem beda jrabbi l-klieb ukoll biex jgħinuh fix-xogħol tiegħu. Ngħidu ahna, hemm klieb li jafu jmexxu l-merħliet tal-bhejjem jew klieb li jfittxu n-nies mitlufin fis-silg jew meta jaqa' xi bini f'terremot. Imbagħad hemm klieb li jigbdu warajhom slitta u jigru biha fuq is-silg.

(addattament minn *Qieghda fuq il-Ponta ta' Lsieni*, ta' Ġ. Gatt)

Punti Ewlenin (Gwida)

- Il-klieb iżommu kumpanija lill-bniedem.
- Il-kelb kien wiehed mill-ewwel annimali li l-bniedem immansa.
- Hemm klieb li jgħinu lill-bniedem fix-xogħol tiegħu.

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

II-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Eżaminatur)

Isma' lill-kandidati jaqraw din is-silta u staqsi għall-punti ewlenin tagħha jew verżjoni fil-qosor fi kliemhom. Tista' tiegħu l-punti ta' hawn taht bhala gwida biex tara li t-twegibiet tagħhom juruk li jkun fehm u jafu jinterpretaw it-test.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

6. Is-Sikka ta' Kalang

Kalang Borg kien qiegħed jistad xi disa' mili 'l bogħod minn Malta u nduna li l-baħar filli kien fond u filli sar baxx. X'kien ifisser dan? Kalang kien sab sikka ġdida li hadd ma kien jaf biha u li kienet tagħmel hafna hut. Bhala sajjied, Kalang kellu principju. Hu kien jgħid hekk: "Meta taqbad il-hut, ftaħar li qbadt, għax b'hekk tkun tfahhar lil Alla". Meta semgħu l-aħbar, hafna sajjieda ohra bdew imorru fuq is-sikka li sab dan is-sajjied u minn hemm bdew jaqbd u hafna hut. Minn dakinhar, din is-sikka saret magħrufa bhala s-Sikka ta' Kalang.

(addattament minn *Is-Sikka ta' Kalang*, ta' A. F. Attard)

Punti Ewlenin (Gwida)

- Darba, waqt li kien jistad, Kalang sab sikka b'hafna hut.
- Kalang ftaħar bil-hut li qabad għax hekk kien qiegħed ifahhar lil Alla.
- Hafna sajjieda ohra marru fuq is-sikka biex huma wkoll qabdu hafna hut.

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

II-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Istudenti)

Aqra sin is-silta u wara aqti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

4.

Il-Kliem

Il-kliem huwa għodda, u bhal għodda oħra, jista' jintuża biex jagħmel il-gid jew inkella d-deni. Kif is-sikkina tista' tintuża biex taqta' l-hobż, hekk ukoll tista' tintuża biex toqtol jew tagħmel il-ħsara. L-istess il-kliem. Wiehed jista' juża l-kliem biex, kif inħobbu nġidu, jgħaddi kelma ta' gid. Meta nitkellmu b'dan il-mod, aktarx li nkunu rridu nġinu lill-oħrajn billi nagħtuhom xi parir tajjeb. Dan hu sewwa u ta' min ifaħħru. Imma wiehed jista' juża l-kliem ukoll biex jigdeb jew jgħajjar, u hekk jagħmel ħafna ħsara. Mela rridu noqogħdu attenti kif nitkellmu.

(addattament minn *Il-Paroli Żejda*, ta' Carm C. Cachia)

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

II-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Istudenti)

Aqra sin is-silta u wara aghthi l-punti ewlenin tagħha fi kliem.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

5. Il-Klieb

Il-Francizi jgħidu li fil-bidu nett, Alla ħalaq il-bniedem, u meta rah waħdu, qisu ruħ mitlufa, ħalaqlu l-kelb biex iżommlu kumpanija. Il-kelb kien wiehed mill-ewwel annimali li l-bniedem beda jrabbi u nafu li f'Malta anke l-bniedem ta' Żmien il-Ħaġar kien irabbi l-klieb. Il-bniedem beda jrabbi l-klieb ukoll biex jgħinuh fix-xogħol tiegħu. Ngħidu aħna hemm klieb li jafu jmexxu l-merħliet tal-bhejjem jew klieb li jfittxu n-nies mitlufin fis-silg jew meta jaqa' xi bini f'terremot. Imbagħad hemm klieb li jgħbdu warajhom slitta u jigru biha fuq is-silg.

(addattament minn *Qieghda fuq il-Ponta ta' Lsieni*, ta' Ġ. Gatt)

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

II-HAMES SENA

MALTI

L-ORAL - QARI

(Karta tal-Istudenti)

Aqra sin is-silta u wara aġti l-punti ewlenin tagħha fi kliem.

(4 marki: 2 għall-qari u 2 għall-fehim u l-interpretazzjoni tat-test b'Malti mitkellem tajjeb.)

6. Is-Sikka ta' Kalang

Kalang Borg kien qiegħed jistad xi disa' mili 'l bogħod minn Malta u nduna li l-baħar filli kien fond u filli sar baxx. X'kien ifisser dan? Kalang kien sab sikka ġdida li hadd ma kien jaf biha u li kienet tagħmel hafna ħut. Bħala sajjied, Kalang kellu principju. Hu kien jgħid hekk: "Meta taqbad il-ħut, ftaħar li qbadt, għax b'hekk tkun tfahhar lil Alla". Meta semgħu l-aħbar, hafna sajjieda oħra bdew imorru fuq is-sikka li sab dan is-sajjied u minn hemm bdew jaqbd u hafna ħut. Minn dakinhar, din is-sikka saret magħrufa bħala s-Sikka ta' Kalang.

(addattament minn *Is-Sikka ta' Kalang*, ta' A.F. Attard)

EŻAMIJIET ANNWALI GHALL-ISKEJJEL SEKONDARJI 2011

Direttorat għal Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni

Taqsimat tal-Assessjar Edukattiv

Rotta 1

IL-HAMES SENA

MALTI

HIN : Saghtejn

Isem : _____

Klassi : _____

GHALL-UŻU TAL-GHALLIEMA:

SKEMA TA' MARKI

Mistoqsija	A	B	C	D	E	ORAL	TOTAL
Marki	18	28	12	12	20	10	100
Marki tal-istudent/a							

KUMMENTI

Inqumu mit-telqa

L-agħar haġa li jista' jiġrilu l-bniedem hi li jaqa' fl-apatija. Imsejken min jintelaq mal-kurrent, min iħalli d-dinja ssuqu mingħajr ma jkollu hila jzommilha l-brejkijiet.

Flok jidderieġi t-tmun ta' haġtu, iħalli r-riħ jobormu bla direzzjoni. Jibda jeżisti flok jghix. Jew jghix qisu jeżisti hu biss.

B'xorti hażina ssib imsejkna bħal dawn. Jew għax ikunu bla heġġa minn qaddishom jew inkella effett ta' esperjenzi qarsa li jkun għaddew minnhom u li jhalluhom bla saħħa li jerġġu jerfġu rashom minn taħt l-ilma.

Imbagħad hemm oħrajn li jiġu jaqġu u jqumu minn kull haġa u minn kulhadd. Kielu huma, kiel kulhadd. Jiltaqġu ma' bnedmin batuti u jibqġu għaddejġin b'rashom merfugħa, b'dik il-bruda inumana.

Ejjew inqumu fuq tagħna. Ejjew ma nibqġux izolati fl-egoizmu. Ejjew nirbħu l-bruda u nsiru konxji tagħna nfusna, tal-ħiliet, tad-dmirijiet, tar-responsabbiltajiet tagħna. Fuq kollox, ejjew nużawhom biex bihom nilhqu lil haddiehor.

(addattament minn kitba ta' Mons. M. Curmi li dehret f'*Lehen mill-Arka* Harga 19)

1. Aghżel it-twegiba t-tajba billi tagħmel sing taħtha:
 - i. (Id-droga, L-apatija, Il-kilba għall-flus) hi l-aktar haġa kerha li jista' jaqa' fiha l-bniedem.
 - ii. Hażin jekk (tintelaq, tghum, taqbeż) mal-kurrent.
 - iii. Mhux sew li tghix qisek (tiekol, tixrob, teżisti) inti biss.

2. Mis-silta sib u ikteb il-kelma li jonqos: (6)
 - i. Ġieli tiltaqa' ma' nies li jkunu bla h _____.
 - ii. Dawn ikunu għaddew minn e _____ koroh.
 - iii. Għadek issib min ma jimpurtah minn hadd u għalhekk jimxi b'dik il-b _____.

3. Komplli t-twegiba: (6)
 - i. X'għandna nagħmlu biex nirbhu l-egoizmu?
 Biex nirbhu l-egoizmu rridu _____
 _____.
 - ii. Għalxiex għandna nużaw il-hiliet tagħna?
 Il-hiliet tagħna għandna nużawhom halli _____
 _____.

B. Lingwa

(28 marka)

1. Imla l-vojt bil-kelma t-tajba mill-kaxxa t'isfel bħal fl-eżempju. (6)

Xi nies, _____ meta jikbru, jibqgħu jibzżgħu mill-hares, mill-fatati u mill-babaw; _____ jitkexkxu _____ jimxu fid-dlam, _____ f'darhom stess. _____ tistrieħ il-gwardarobba bis-sħana tas-sajf, _____ li jkunu mimdudin, biex jinħasdu.....

(silta minn *Mid-Dar għas-Socjeta` ta' Dun Frans Camilleri*)

anki, Biżżejjed, meta, **Xi**, malajr, imqar, waqt

2. Sib il-kelma t-tajba mill-kaxxa t'isfel bħal fl-eżempju. (6)

- Lagħab u spiċċa b'siequ (is-sieq tiegħu) fil-ġibs.
- _____ (l-isem tiegħi) Marvic.
- (L-ghajnejn tagħhom) _____ blu ċar.
- Pogġejt il-basket _____ (fuq il-kotba).
- (Fil-ktieb) _____ hemm bosta stampi.
- Dak il-mutur _____ (ta' hija) u l-karozza _____ (ta' + jien).

fuqhom, Fih, tiegħu, Għajnejhom, tiegħi, **siequ**, Ismi

3. Imla l-vojt bil-verb addattat mill-kaxxa t'isfel bhal fl-eżempju.

(8)

- i. Bi żball, l-istudent laqat lil siehbu.
- ii. L-istudent _____ minn karożza.
- iii. L-ikel li kien fadal _____ kollu.
- iv. Il-halliel _____ mill-habs ta' Kordin.
- v. Il-halliel _____ mill-habs minn habsi ieħor.
- vi. In-nannu _____ marda serja.
- vii. Min jeqred, _____ lil kulhadd.
- viii. Anna thobb _____ l-għamara.
- ix. Il-kap ma jerfax responsabbiltà; iħobb _____ wisq.

marad, ifarfar, intlaqat, **laqat**, ħarab, tfarfar, tharrab, imarrad, tlaqqat

4. Immarka l-aġġettivi (li jgħinuna niddeskrivu). L-ewwel aġġettiv hu mmarkat bil-lest.

(8)

- i. Malta zghira imma Ghawdex iżgħar!
- ii. Għandek bżonn xi żarbun pulit għal tiegħ straordinarju?
- iii. Ir-raba' saqwi hu għammiel.
- iv. Taret il-kamra ewlenija tan-nar bi splużjoni qawwija.
- v. It-tim tal-Inter rebah il-finali ta' *Champions League* b'wirja stupenda.

Ċ. Malti Prattiku

(12-il marka)

Irranga dawn is-sentenzi wara xulxin bin-numri 2 sa 7 halli tikteb struzzjonijiet għal riċetta. L-ewwel struzzjoni hi lesta.

Riċetta tal-ispagetti bil-bajd, mozzarella u inċova

Hawwad sewwa b'żewġ frieket u halli l-ispagetti fil-kazzola sakemm il-mozzarella ddub.	
Wara li thawwadhom, għalli l-ispagetti.	
Poġġi f'dixx imsaħħan u servi.	
Qatta' l-inċova f'biċċiet żgħar u poġġi fi skutella żgħira.	1
Meta l-ispagetti ma jibqgħux ebsin, saffi bla ma tħalli joqtru u itfa' fil-kazzola mal-butir imdewweb.	
Poġġi l-kazzola fuq nar bati u żid it-taħlita tal-inċova, il-bajd u l-mozzarella.	
Mal-inċova żid l-isfar tal-bajd, il-mozzarella, il-melħ u l-bżar u hawwad sewwa.	

D. Letteratura

(12-il marka)

i. Proża

Il-vapur tal-art

Il-vagun kien tista' tghid battal, u dritt tlajt għarkopptejja quddiem tieqa. Il-vapur beda jonfoħ, jokrob u jitqanzaħ u tħarreġ bil-mod. Il-gwardjan, li kien wieqaf quddiemna, deher sejjer lura, u l-istazzjon ukoll u f'kemm trodd salib konna bejn il-qasab tal-wied, u barra fl-għelieqi, kollha qasbija tal-qamħ.

Il-vapur zied fil-heffa bir-roti sejr in ‘çiki – çiki – çù; çiki – çiki – çù’. Meta jdur lejn il-lemin narah kollu, il-magna ttajjar il-fwar u d-duhhan, bir-roti kollha marbutin ma’ hadida twila tielgħa u niezla, u l-hames vaguni ta’ quddiem tagħna. Ghaddiet kamra żghira hamra, u hdejha l-ghassies bil-bandiera. Wasalna fi stazzjon kbir, mimli sigar kbar. Il-linja nferqet fi tnejn u xhin waqafna biex jinżlu u jitolgħu n-nies, rajt vapur ieħor wieqaf.

(addattament minn **Il-Vapur tal-Art** ta’ Kilin)

Aghzel l-ahjar twegiba billi tagħmel sing taħtha. (6)

- (a) Il-vapur tal-art dam ma hareġ mill-istazzjon?
 - (i) Le, il-vapur tal-art ma damx ma hareġ mill-istazzjon.
 - (ii) Iva, il-vapur tal-art dam ma hareġ mill-istazzjon.
- (b) Meta seta’ jara l-vapur tal-art kollu?
 - (i) Seta’ jara l-vapur tal-art kollu meta dan kien miexi.
 - (ii) Seta’ jara l-vapur tal-art kollu meta dan kien wieqaf fl-istazzjon.
- (c) Il-linja meta nferqet fi tnejn?
 - (i) Il-linja nferqet fi tnejn meta l-vapur tal-art kien qalb ir-raba’.
 - (ii) Il-linja nferqet fi tnejn meta l-vapur tal-art wasal fl-istazzjon.

ii. Poeżija

Niftakar għajn fil-misrah
li minnha l-ilma ġieri
jinżel fil-hawt iċaqqaq
u t-tfal wara l-iskola
iniżżlu ħalqhom magħha
u meta jmorru t-tfal
jinżlu l-għasafar.

(strofa mill-poeżija **L-Għajn fil-Misrah** ta' Joe Friggieri)

Aghżel it-twegiba t-tajba billi tagħmel sing taħtha. (6)

- (a) Il-poeta jiftakar f' (niesu, għajn, film).
- (b) Din l-għajn kienet (fit-triq, f' għalqa, fil-misrah).
- (c) Mill-għajn kien jinżel l-ilma (mielah, mdardar, ġieri).
- (d) L-ilma kien jispiċċa (fil-hawt, fil-baħar, fit-triq).
- (e) (It-tfal, L-għasafar, L-annimali) kienu jniżżlu ħalqhom mal-għajn.
- (f) Wara t-tfal kienu jmorru jixorbu (l-anzjani, ż-żgħażaġh, l-għasafar).

E. Kitba ta' Sentenzi / Paragrafi (20 marka)

Ikteb madwar **250** kelma dwar **wiehed** minn dawn fuq karta separata:

- i. Festa li spiċċat fi tragedja.
- ii. Ix-xogħol li jogħgobni.